

Viðskiftastovan

í Keypmannahavn

Endurskoðan av uppgávum

Desember 1998

Nýskipanardeildin á Løgmannsskrivstovuni

Innihaldsyvirlit

Inngangur.....	3
Tann søguliga gongdin.....	4
Ábøtur.....	4
Støðan í dag.....	5
Verandi uppgávur samanlíknaðar við galdandi kunngerð.....	5
Fíggjarlig viðurskipti.....	6
Niðurstøða.....	7
Tilmæli.....	8
Kunningarnet fyri uttanlandstænastuna.....	10

Inngangur

Eftir áheitan frá lögmannsstjóranum og við atlit til brævaskiftið millum Lögmannsskrivstovuna og Viðskiftastovuna í Keyptmannahavn verður endamálið og harvið uppgávarnar hjá Viðskiftastovuni endurskoðaðar.

Sambært leiðaranum á Viðskiftastovuni er Viðskiftastovan á einum vegamóti, har stórar broytingar í upprunaliga grundarlagnum fyri stovnin eiga at føra til eina nýmetan av uppgávum og virkishátti.

Fyri at nýmeta ^{UM} uppgávarnar og virkisháttin er neyðugt at lýsa, hvussu Viðskiftastovan varð sett á stovn og støðuna ídag. At enda er tilmæli um komandi arbeiðsuppgávur hjá Viðskiftastovuni og um kunningarnet fyri uttanlandstænastuna. ^{OF HVAÐ} ^{HVUSJÁR HESAR VÖRU UPPRUNALIGI}

Vegna Nýskipanardeildina á Lögmannsskrivstovuni

Björgfríð Ludvig

Tann søguliga gongdin

Í 1973 varð stovnað starv sum “Handils- og marknaðarráðgevari landsins í Keypmannahavn” við reglugerð nr. 54 frá 11. Desember 1973. Høvuðsuppgávan hjá Handils- og marknaðarráðgevarnum var at virka fyri at fremja føroyskan útflutning til Danmarkar og onnur lond umframt at ráðgeva í føroyskum útflutningsspurningum. Ætlanin var serliga at hjálpa smærri ídnaðarvirkjum at selja vørur teirra á uttanlanda marknaðum og kanska eggja teimum til at gera meira fyri at framleiða vørur, ið egnaðar vóru til útflutnings. Táverandi sendifulltrúi landsstýrisins í miðalhavslondunum, T. Johansen varð settur í nýggja starvið.

Í 1977 (1978) verður skipanin endurskoðað. Avtalað verður, at Handils- og marknaðarráðgevin skal koma við eini frágreiðing og tilmæli sum grundarlag undir teimum broytingum, ið skulu fremjast. Arbeiðið, sum Handils- og marknaðarráðgevin hevur fram, kann lýsast á henda hátt:

- Reint handilsligar uppgávur (Arbeiðið fyri ídnaðarvirkir, tað vil siga søla, keyp av maskinum, ráevni og pakkitilfari og loypandi kanningar av sølu- og prispolitikki)
- Fyrirreikandi kanningar av ymsum slag (Marknaðarkanningar)
- Aðrar uppgávur av vinnuligum slag (Fyrirreikingar í sambandi við upptøku av uttanlandalánum fyri landsstýrið og onnur, upplýsing og ráðgeving)
- Uppgávur av ikki handilsligum slag (Uppgávur, sum eitt konsulát vanliga tekur sær av).

Handils- og marknaðarráðgevin førði tá fram, at hann í dagliga arbeiðinum hevði merkt sakin av m.a. tørvandi almennari status og tørvandi samskiftið við Landsskrivstovuna og kemur tí við hesum tilmæli:

- Stovnurin eigur at fáa ein meira almennan status enn higartil, bæði inneftir og úteftir.
- Landsstýrið eigur at vísa stovninum størri áhuga og brúka hann meira (sambært T. Johansen hevur tað verið ein meinbogi, at landsstýrið hevur víst stovninum ov lítlan áhuga og bert undantaksvis sjálvur hevur brúkt hann).
- Konsuellar uppgávur eiga at verða ein partur av virkisøkinum hjá stovninum.

Ábøtur

Fyri at bøta um trupulleikarnar, sum hava verið, boðar landsstýrið frá mótvegis donskum myndugleikum, íroknað danskar sendirstovur og konsulatar, um viðskiftastovuna og støðu hennara sum stovnur beinleiðis undir landsstýrinum, umframt til fremmandar sendistovur og almen umboð, hetta seinasta gjøgnum uttanríkisráðið.

Viðv. Sambandinum við Landsskrivstovuna varð lovað at bøta um støðuna m.a. við, at viðskiftastovan altíð sjálv skuldi svara upp á fyrispurningar, sum hon hevði lagt fyri landsstýrið, heldur enn at landsstýrið svaraði fyrispyrjaranum beinleiðis, umframt at royna at halda viðskiftastovuna betri kunnaða um og eftir førimuni í størri mun enn higartil taka hana uppí myndina, tá føroyskar sendinevndir vóru uttanlandá, serliga í Danmark, og útlenskar sendinevndir komu til Føroyar.

Støðan í dag

Endurskoðanin av skipanini førði til, at reglugerð nr. 54 frá 11. December 1973 fór úr gildi við Kunngerð nr. 63 frá 02.08.1979: Reglugerð fyri føroysku viðskiftastovuna í Keypmannahavn (er hjálagt sum skjal).

Broytta innihaldið í dagliga arbeiðnum vísir seg í uppskotinum til nýggja reglugerð eina mest í

- At navnið verður broytt til "Føroyska viðskiftastovan í Keypmannahavn".
- At arbeiðsuppgávurnar verða orðaðar minni út í æsir enn gomlu reglugerðini.

Sambært kunngerðini er viðskiftastovan skipað beinleiðis undir landsstýrinum og skal vera í Keypmannahavn. Stovan er undir leiðslu av einum sendifulltrúa og skal í virki sínum uttan fyri ríkið í mest møguligan mun samarbeiða við donsku senditænastuna.

Uppgávurnar hjá stovuni eru sambært kunngerðini at:

- a) Virka fyri at fremja føroyskan útflutning og ráðgeva í øllum vinnuligum spurningum
- b) Vera føroyskum myndugleikum, stovnum, virkjum og privatum til hjálpar í viðskiftum úteftir
- c) Vera donskum og útlenskum myndugleikum, sendistovum og privatum til hjálpar í øllum spurningum Føroyar viðvíkjandi
- d) Vera føroyingum í Danmark til hjálpar við upplýsingum og leiðbeiningum av ymsum slag. Landsstýrið kann altíð, tá tørvur er fyri tí, broyta um starvsøkið hjá stovuni.

Viðari verður sagt, at í dagliga virkinum skal serligur dentur leggjast á avgreiðslu av útflutnings-, handils- og vinnuligum málum. Stovan skal svara uppá teir fyrispurningar, sum koma frá donskum og útlenskum myndugleikum, sendistovum, virkjum og privatum, (eisini um viðurskifti onnur enn handils- og vinnulig,) og annars vera til hjálpar í tann mun tað tykist rímiligt.

Stovan skal eisini í mest møguligan mun vera føroyskum myndugleikum, stovnum og privatum til handa í viðurskiftum úteftir (eisini í málum øðrum enn handils- og vinnuligum, t.d. við luttøku á samráðingum, kannan av ávísam viðurskiftum, útvegan av upplýsingum og greiðslu av spurningum, sum torført er at greiða heimanífrá.

Í tann mun umstøðurnar loyva tað, skal stovan vera føroyingum búsitandi í Danmark til handa við hjálpar og vegleiðing av ymsum slag, herímillum í viðurskiftum við danskar og føroyskar myndugleikar og stovnar, við vegleiðing um arbeiðs, kenslu og sosialviðurskifti og við útvegan av upplýsandi tilfari um føroysk viðurskifti. Stovan skal vera til hjálpar við tiltøkum, ið fremja føroyskt felagslív og trivnað millum føroyingar í Danmark.

Verandi uppgávur samanlíknar við galdandi kunngerð

a) Vinnulívið

Eitt av høvuðsendamálinum við Viðskiftastovuni er at virka fyri at fremja føroyskan útflutning og ráðgeva í vinnuligum spurningum. Hesin parturin av arbeiðnum er, um ikki dottin niður fyri, munandi minkaður. Sambandið millum Føroyar og Danmark er vorðið so "tætt og lætt", at ikki er neyðugt við einum millumliði. Vinnulívið vendir sær beinleiðis til teir myndugleikar vm., sum teir hava tørv á.

Tað tykist eisini sum um tað er eitt ivamál fyri virkir, hvørjar tænastir, Viðskiftastovan kann bjóða.

b) Samskiptið við føroysku umsitingina

Dagliga samskiptið millum Viðskiftastovuna og umsitingina í Føroyum er lítið og tilvildarligt. Sambært T. Johansen er stuðulin frá umsitingini í Føroyum eingin, og umsitingin í Føroyum hevur stórt sæð ikki lagt seg út í, hvat Viðskiftastovan ger, og arbeiðir. Tað manglar ein politikkur fyri Viðskiftastovuna.

Viðskiftastovan fær ikki tað neyðugu kunningina¹ úr Føroyum. Tað, sum Viðskiftastovan fær regluliga, eru samtyktar lógir og kunngerðir v.m.

c) Kunning Sendistovur vm.

Tá Viðskiftastovan varð stovnað í 1979 varð, sum áður nevnt, boðað frá til relevantar ráðharrastovnur, sendistovur, vinnufeløg o.o. um tiltakið, og var tað gjøgnum árin væl av sambandi við fleiri av hesum stovnum. Sambært T. Johansen styrkti tað um hesi samband, at Viðskiftastovan ofta varð brúkt sum millumlið og/ella aktivur var luttakari í ymsum høvi, tá talan var um fundir ella onnur tiltøk. Hetta virksema er, um ikki horvið so vorðið nógv minni, ikki minst orsakað av útskipting og øking í tí føroyskum umsitingini.

Viðskiftastovan fær nógvar áheitanin frá sendistovur, journalistum o.ø. um upplýsingar um føroysk viðurskipti, og hevur givið ymiskt tilfar út hesum viðvíkjandi.

Víst verður á, at Ferðaráð Føroya millum annað hevur til uppgávu at upplýsa um Føroyar bæði innan- og uttanlands. Her eru sostatt samanfallandi uppgávur, tó verður met, at upplýsingarnir, sum Viðskiftastovan veitir, eru “breiðari” enn teir, sum Ferðaráð Føroya veitir. Viðskiftastovan upplýsir t.d. dagliga um politiskir tilburðir í Føroyum.

d) Vera føroyingum uttanlands til hjálpar

Hetta er ein lítil partur av virkseminum hjá Viðskiftastovuni.

Víst verður á, at henda uppgáva verður røkt av “Ráðgevingina fyri føroyingar í Danmark”, sum verður stuðla við av landsstýrinum (Almanna- og heilsumálastýrinum)².

Fíggjarlig viðurskipti

Viðskiftastovan verður fíggjað yvir fíggjarlógina. Játtanin í 1998 er 1,1 mió. Kr., sum væntandi verður hækkað við 100 túsund kr. í 1999.

Á Viðskiftastovuni eru 2,8 fulltíðarstørv íroknað leiðaran.

¹ Serliga tá ið politiskir tilburðir koma fyri, t.d. bankakanningin.

² Ráðgevingin fyri føroyingar í Danmark veitir føroyingum í Danmark hjálpar og vegleiðing í sosialum, persónligum og lestrarligum spurningum, rekur upplýsandi arbeiði á nevndu økjum mótvegis einstaklingum, myndugleikum og stovnum og virkar sum millumlið millum føroyingar í Danmark og myndugleikar og stovnar innan nevndu økir.

Niðurstøða

Tað tykist sum um søgan endurtekur seg soleiðis at skilja, at teir trupulleikar, sum “Handils- og marknaðarráðgevi landsins í Keypmannahavn” hevði fram til broytingina av kunngerðini í 1979, eru teir somu, sum Viðskiftastovan hevur í dag. Samskiptið og kunningin millum Miðfyrisingina og Viðskiftastovuna er ov vánaligt.

Somuleiðis tykist tað sum um uppgávnar hjá Viðskiftastovuni, sum eru ásettar í kunngerð nr. 63 frá 02.08.1979, eru munandi skerdar, har høvuðsuppgávan hjá Viðskiftastovuni er vorðin at veita sendistovum, journalistum o.ø. upplýsingar um føroysk viðurskipti.

Tað er soleiðis avgerandi neyðugt, at Viðskiftastovan fær aðrar uppgávur at loysa. Ein má eisini staðfesta, at henda áheitanin er komin frá Viðskiftastovuni sjálvari.

Tilmæli

Mælt verður til at taka kunngerð nr. 63 frá 02.08.1979 av. Kunngerðin er ikki í samsvar við tær uppgávur, sum Viðskiftastovan røkir í dag. Tað er heldur ikki vanligt at stovnar virka sambært kunngerðum.

Fyri at kanna tørvin hjá tí føroysku umsitingini á uttanlandatænastum var undirritaða á stýrisbólkafrundi og greiddi frá støðuni hjá Viðskiftastovuni. Aðalstjórnir høvdu ikki nógvar viðmerkingarnar, men samdust um, at undirritaða saman við Tryggva Johansen, leiðara fyri Viðskiftastovuni, skuldi tosa við løgmanstjóran og aðalstjórnarar hvør sær. Hetta er framt við undantak av Undirvísingar- og mentamálastýrinum, har aðalstjórnin ikki hevur verið í Føroyum tær ynsktu tíðirnar.

Út frá samrøðunum hevur tað víst seg, at tað serliga eru Løgmansskrivstovan og Fiskimálastýrið, og partvist Vinnuálastýrið, sum vísu á ein tørv fyri tænastráðum, sum Viðskiftastovan kann bjóða. Tó vísti so gott sum øll aðalstýri á tørvin fyri eini fysiskari tænastráðveiting.

Mælt verður til at skipa føroysku viðskiftastovuna í keypmannahavn sum stovnur undir Løgmansskrivstovuni við ambassadu líknandi uppgávum. Viðskiftastovan skal ikki virka sum millumlið millum føroyskar og danskar myndugleikar.

Hóast Viðskiftastovan er stovnur undir Løgmansskrivstovuni, skal Viðskiftastovan røkja uppgávur og tæna endamállum hjá tí føroyska samfelagnum sum heild.

Út frá samrøðunum við løgmanstjóran og aðalstjórnarar kunnu komandi arbeiðsuppgávur hjá Viðskiftastovuni greinast soleiðis:

- ◆ Umboðar Føroyar í útheiminum, og luttekur í almennum vitjanum eftir tørvi.
- ◆ Kunnu føroyskar myndugleikar um øll viðurskifti, sum kunnu hava ella fáa ávirkan á føroysk viðurskifti.
- ◆ Er eygleiðari og ráðgevi í sambandi við millumlandasamráðingar (bilateralar), bæði innan vinnuligar- og fiskiavtalur. Luttekur eftir tørvi.
- ◆ Veita føroyskum myndugleikum tænastráð eftir tørvi.
- ◆ Virkar fyri at fremja føroysk endamál, serliga í sambandi við millumlandaavtalur, á uttanlandsøkinum.
- ◆ Dyrkar nýggj økir, har føroysk áhugamál kunnu fremjast. Dømi: Kannar møguleikar og roynir at skapa møguleikar fyri fiskiavtalum við lond, har Føroyar ikki hava avtalur.
- ◆ Virkar fyri at fremja føroyskan útflutning.
- ◆ Røkja uppgávur í sambandi við Norðurlandamál. Umsitingin hjá Norðurlandaráðharraráðnum er tætt við hjá Viðskiftastovuni í Keypmannahavn, og Løgmansskrivstovan og aðalstýrin kunnu tí spara resursur bæði sum spardar ferðaútreiðslur og sum arbeiðstíð hjá starvsfólki við at brúka Viðskiftastovuni meira (og hetta økir ikki um útreiðslurnar hjá Viðskiftastovuni). Her er neyðugt at kanna, hvørjar uppgávur kunnu røkjast av Viðskiftastovuni.
- ◆ Umboðar Føroyar á fundum, tá ið tað ikki ber til hjá viðkomandi at mæta.
- ◆ Upplýsa um Føroyar og føroysk viðurskifti, serliga um politisk, samfelagslig og økonomisk viðurskifti (í samstarvi við Ferðaráð Føroya).

Fyri at fremja hesar uppgávur er neyðugt, at Viðskiftastovan hevur eitt tætt samband serliga við føroysku umsitingina. Hetta lögdu aðalstjórnir eisini serligan dent á. Tað er alneyðugt, at Viðskiftastovan kemur inn í hugaheimin hjá starvsfólki í føroyskum umsitingini, og verður ein fastur táttur á dagsskránni. At tann føroyska umsitingin lærir at brúka Viðskiftastovuna, samstundis sum Viðskiftastovan leggur dent á uppsøkjandi arbeiðið og kannar um hennara virki, og hvørjar tænar, hon kann veita.

Ein serliga týðandi táttur í hesum arbeiði er kunning í breiðum týdningi. At Viðskiftastovan og aðalstjórnir kunna hvønn annan um, hvat fyrigongur. Mælt verður tí til í fyrsta umfari, at tað verður skapt eitt formelt kunningarnet við umboðum fyri Viðskiftastovuna³ og aðalstjórnir hvør sær, sum hava fund, tá ið leiðarin fyri Viðskiftastovuna er í Føroyum. Annars verður skrivliga avtala, hvat partarnir skulu kunna hvønn annan um (sí skjal um upplagt kunningartilfar). Tað er uppgávan hjá uttanlandsdeildini at tryggja, at hetta kemur at virka.

Meginarbeiðsøkið hjá Viðskiftastovuni er Evropa. Annars er økið ikki geografiskt avmarkað.

Mælt verður til at turnusskipan verður gjørd fyri starvsfólk á Viðskiftastovuni soleiðis at tey arbeiða í Føroyum eina tíð fyri at fáa eina nágreiniliga vitan um tað føroyska samfelagið, og tær broytingar, sum eru farnar fram í føroysku umsitingini. Uttanlandsdeildin skipar fyri hesum.

³ Tað er vert at umhugsa, um tey føroysku umboðini í Aberdeen og Brüssel ikki eisini skulu luttaka í hesum.

Kunningarnet fyri uttanlandstænastuna

Limir

Umboð fyri Løgmansskrivstovuna/uttanlandsdeildina
Umboð fyri Løgmansskrivstovuna/uttanlandsdeildina
Umboð fyri Viðskiftastovuna í Keyptmannahavn
Sendifulltrúi í Aberdeen
Sendifulltrúi í Brüssel
Umboð fyri Fíggjarmálastýrið
Umboð fyri Fiskimálastýrið
Umboð fyri Vinnumálastýrið
Umboð fyri Undirvísingar- og mentamálastýrið
Umboð fyri Almanna- og heilsumálastýrið.

Herluf Sigvaldsson
Sigmundur Isfeld
Tryggvi Johansen
Sofus Poulsen
Esther Dahl

Fundur verður skipaður eftir tørvi við serligum atlit til, nær umboðini fyri Viðskiftastovuna og sendifulltrúarnir eru í Føroyum.

Limirnir í kunningarnetinum hava eina serliga skyldu at kunna hvønn annan um hesi viðurskifti:

Løgmansskrivstovan kannar uttanlandstænastuna um:

- ◆ Alt tilfar um uttanlandsviðurskifti íroknað EU-viðurskifti og millumlanda avtalur av einumhvørjum slag
- ◆ Kunning um samráðingum og uttanlandavitjanir vm. (fundarfrásagnir)
- ◆ Fundarfrásagnir frá stýrisbólkafundum
- ◆ Viðkomandi tilfar um bygnað og starvsfólkaviðurskifti
- ◆ Samskiftið millum landsstýrið og danskar stjórnarstovur
- ◆ Lógaruppskot, sum verða send Føroya Løgting.

Fíggjarmálastýrið kannar uttanlandstænastuna um:

- ◆ Fíggjarligu støðu Føroya og hjá tí almenna (fíggjarlógaruppskot, fíggjarlóg, eykajáttanarlógir, búskaparfrágreiðingar v.m.)
- ◆ Broytingar og týðningarmikil stig á toll- og skattaøkinum, tað eru broytingar í verandi tollviðurskiftum, dupultskattaavtalum og so víðari.
- ◆ Peningaviðurskifti millum Danmark og Føroyar.

Fiskimálastýrið kannar uttanlandstænastuna um:

- ◆ Kunning um millumlanda fiskivinnusamráðingar, sum t..d arbeiðið í ICES, IWC, Nammco, FAO og øðrum FN-stovnum (fundarfrásagnir, stutt upprit).
- ◆ Kunning um millumlanda samráðingar, fundir og vitjanir (fundarfrásagnir, upprit)
- ◆ Kunning um samskiftið við danskar ráðharrastovur, myndugleikar og aðrar stovnar.

Vinnumálastýrið kannar uttanlandstænastuna um:

- ◆ Kunning um vinnulóggávu, vinnupolitik og nýggj vinnulig tiltøk (álit, bóklingar).

- ♦ Kunning um samskiftið við danskar ráðharrastovur, myndugleikar og aðrar stovnar.

Undirvísing- og mentamálastýrið kunnar uttanlandstænastuna um:

- ♦ Kunning um týðandi mál, ið eisini hava týðning fyri viðurskipti Føroya við Danmark og útlond
- ♦ Mentanartiltøk í Føroyum.

Uttanlandstænastan kunnar aðalstýruni um:

- ♦ Upprit um ambassaduvitjanir, samrøður við ambassadørar og onnur v.m.
- ♦ Luttøkur á fundum vm. (fundarfrásagnir ella stutt upprit).
- ♦ Umtalu av Føroyum og føroyskum viðurskiptum í útheiminum (avisklipp, stutt upprit).